

המדינה - התגשמות חזון הנביאים

א. במחיצתם | הרב שלמה לורנס, עמ' 180

אי אפשר, ואף אסור לומר שהניסים נעשו למקימי המדינה שאינם מאמינים בה, אלו אינם ראויים שיעשו להם ניסים. מאידך, אסור גם לומר כי זהו מעשה שטן, שהרי השטן אינו אלא אחד מן המלאכים, הפועל רק בשליחותו של הקדוש ברוך. האמת היא שהניסים נעשו לשארית הפליטה - לומדי התורה ושומרי המצוות, כדי שיתקיים הכתוב 'לא תשכח מפי זרעו' (דברים לא כא) והם יוכלו למסור את התורה הלאה, ועל ידם תתקיים התורה בכלל ישראל.

ב. מדרש מכת"י | תורה שלימה בר' ז, יא

אמר ר' יהודה הלוי בי"ר שלום "הנה ה' עשה ארובות בשמים", אמר להם לדור הזה הרשע, שמעשיהם דומים לדור המבול שכתוב בהם "וארובות השמים נפתחו" והוא עושה ניסים, א"ל הקב"ה את למד קטיגוריא על בניי, יואמר לו הנך רואה בעיניך, מה עלתה לו "וירמסו אותו העם בשער".

ג. יחזקאל | פרק ל"ו

(טז) וַיְהִי דְבַר ה' אֵלַי לֵאמֹר: (יז) בְּן אָדָם בֵּית יִשְׂרָאֵל יֹשְׁבִים עַל אֲדָמְתָם וַיִּטְמְאוּ אוֹתָהּ בְּדַרְכָם וּבַעֲלִילוֹתָם כְּפִטְמַת הַנְּהַדָה הַיְתָה דְרָכָם לִפְנֵי: (יח) וְאֶשְׁפֹּץ חֲמָתִי עֲלֵיהֶם עַל הַדָּם אֲשֶׁר שָׁפְכוּ עַל הָאָרֶץ וּבְגִלּוּלֵיהֶם טְמְאוּהָ: (יט) וְאֶפִּיץ אֹתָם בְּגוֹיִם וַיִּזְרוּ בְּאַרְצוֹת פְּדָרְכָם וְכַעֲלִילוֹתָם שִׁפְטִיתִים: (כ) וַיְבֹאוּ אֶל הַגּוֹיִם אֲשֶׁר בָּאוּ שָׁם וַיְחַלְלוּ אֶת שֵׁם קְדֹשִׁי בְּאִמֹר לָהֶם עִם ה' אֱלֹהֵי וּמֵאֲרָצוֹ יִצְאוּ: (כא) וְאֶחְמַל עַל שֵׁם קְדֹשִׁי אֲשֶׁר חָלְלוּהוּ בֵּית יִשְׂרָאֵל בְּגוֹיִם אֲשֶׁר בָּאוּ שָׁמָּה: (כב) לָכֵן אִמֹר לְבֵית יִשְׂרָאֵל כֹּה אָמַר אֲדֹנָי ה' לֹא לְמַעַנְכֶם אֲנִי עֹשֶׂה בֵּית יִשְׂרָאֵל כִּי אִם לְשֵׁם קְדֹשִׁי אֲשֶׁר חָלְלֵתֶם בְּגוֹיִם אֲשֶׁר בָּאתֶם שָׁם: (כג) וְקִדְשֹׁתִי אֶת שְׁמִי הַגָּדוֹל הַמְּחַלָּל בְּגוֹיִם אֲשֶׁר חָלְלֵתֶם בְּתוֹכָם וַיְדַעַו הַגּוֹיִם כִּי אֲנִי ה' נְאֻם אֲדֹנָי ה' בְּהַקְדֹּשִׁי בְכֶם לְעֵינֵיהֶם: (כד) וְלִקְחֹתִי אֶתְכֶם מִן הַגּוֹיִם וְקִבְצֹתִי אֶתְכֶם מִכָּל הָאֲרָצוֹת וְהִבֵּאתִי אֶתְכֶם אֶל אֲדָמְתְכֶם: (כה) וְזָרַקְתִּי עֲלֵיכֶם מִיַּם טְהוֹרִים וְטִהַרְתֶּם מִכָּל טְמֵאוֹתֵיכֶם וּמִכָּל גִּלּוּלֵיכֶם אֲטַהַר אֶתְכֶם: (כו) וְנִתְתִּי לָכֶם לֶב חָדָשׁ וְרוּחַ חֲדָשָׁה אֶתֶן בְּקִרְבְּכֶם וְהִסְרִיתִי אֶת לֵב הָאֶבֶן מִבְּשָׂרְכֶם וְנִתְתִּי לָכֶם לֵב בָּשָׂר: (כז) וְאֶת רוּחִי אֶתֶן בְּקִרְבְּכֶם וְעִשִׂיתִי אֶת אֲשֶׁר בְּחֻקֵי תִלְכוּ וּמִשְׁפָּטֵי תִשְׁמְרוּ וְעִשִׂיתֶם: (כח) וַיִּשְׁבַּתֶם בְּאָרֶץ אֲשֶׁר נִתְתִּי לְאֲבֹתֵיכֶם וְהִייתֶם לִי לְעָם וְאֲנִי אֶהְיֶה לָכֶם לֵאלֹהִים: (כט) וְהוֹשַׁעְתִּי אֶתְכֶם מִכָּל טְמֵאוֹתֵיכֶם וְקִרְאתִי אֶל הַדְּגָן וְהִרְבִּיתִי אֹתוֹ וְלֹא אֶתֶן עֲלֵיכֶם רָעַב: (ל) וְהִרְבִּיתִי אֶת פְּרֵי הָעֵץ וְתִגְנוּבַת הַשָּׂדֶה לְמַעַן אֲשֶׁר לֹא תִקְחוּ עוֹד חֶרֶפַת רָעַב בְּגוֹיִם: (לא) וְזָכַרְתֶּם אֶת דְּרֹכֵיכֶם הָרָעִים וּמַעֲלָלֵיכֶם אֲשֶׁר לֹא טוֹבִים וְנִקְטַתֶּם בְּפִנְיֶם עַל עֲוֹנוֹתֵיכֶם וְעַל תּוֹעֵבוֹתֵיכֶם: (לב) לֹא לְמַעַנְכֶם אֲנִי עֹשֶׂה נְאֻם אֲדֹנָי ה' וַיְדַע לָכֶם בּוֹשׁוֹ וְהִפְלְמוּ מִדְרֹכֵיכֶם בֵּית יִשְׂרָאֵל:

ד. דברים | פרק כ"ט

(כא) וְאָמַר הַדּוֹר הָאֶחָדוֹן בְּיָנֶיךָ אֲשֶׁר יָקוּמוּ מֵאַחֲרֵיכֶם וְהִנְכִּירִי אֲשֶׁר יָבֵא מֵאַרְץ רְחוֹקָה וְרָאוּ אֶת מַכּוֹת הָאָרֶץ הַזֹּאת וְאֶת תַּחֲלָאִיהָ אֲשֶׁר חָלָה ה' בָּהּ: (כב) גְּפִירִית וּמִלַח שׁוֹרְפָה כָּל אֲרָצָה לֹא תִזְרַע וְלֹא תִצְמַח וְלֹא יַעֲלֶה בָּהּ כָּל עֵשֶׂב כְּמַהֲפַכַת סֹדֶם וְעַמֹּרָה אֲדָמָה וְצַבִּיִּים וְצַבִּיִּים אֲשֶׁר הִפְּךָ ה' בְּאִפּוֹ וּבְחֲמָתוֹ: (כג) וְאָמְרוּ כָּל הַגּוֹיִם עַל מַה עֹשֶׂה ה' כִּכְּהָ לָאָרֶץ הַזֹּאת מַה חָרִי הָאֵף הַגָּדוֹל הַזֶּה: (כד) וְאָמְרוּ עַל אֲשֶׁר עָזְבוּ אֶת בְּרִית ה' אֱלֹהֵי אֲבֹתָם אֲשֶׁר כָּרַת עִמָּם בְּהוֹצִיאֹ אֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם:

ה. רמב"ן | שמות י"ג, ט"ז

ומן הנסים הגדולים המפורסמים אדם מודה בנסים הנסתרים שהם יסוד התורה כלה, שאין לאדם חלק בתורת משה רבינו עד שנאמין בכל דברינו ומקרינו שכלם נסים אין בהם טבע ומנהגו של עולם, בין ברבים בין ביחיד, אלא אם יעשה המצות יצליחנו שכרו, ואם יעבור עליהם יכריחנו ענשו, הכל בגזרת עליון כאשר הזכרתי כבר (בראשית יז א, ולעיל ו ב). **ויתפרסמו הנסים הנסתרים בענין הרבים כאשר יבא ביעודי התורה בענין הברכות והקללות, כמו שאמר הכתוב** (דברים כט כג כד) **ואמרו כל הגוים על מה עשה ה' ככה לארץ הזאת, ואמרו על אשר עזבו את ברית ה' אלהי אבותם, שיתפרסם הדבר לכל האומות שהוא מאת ה' בעונשם. ואמר בקיום וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך ויראו ממך. ועוד אפשר זה בעזרת השם** (ויקרא כו יא):

ו. איכה רבתי | פרק ט"ו

בשעה שגלו ישראל לבין האומות, היה הקב"ה מחזר על פתחיהם של העכו"ם לשמוע מה הם אומרים. הה"ד 'ויבא אל הגוים אשר באו שמה'. לא היה צ"ל אלא 'ויבואו' ואת אמר 'ויבא'. אלא כביכול הוא עצמו. ומה היו אומרים? - "אם עם ה' אלה, למה מארצו יצאו?"

ז. רמב"ן | דברים לב, כו

אשבייתה מאנוש זכרם גלותנו בין העמים אנוחנו יהודה ובנימין שאין לנו זכר בעמים ולא נחשב לעם ואומה כלל והנה יאמר הכתוב כי היה במדת הדין להיותנו כן בגלות לעולם לולי כעס אויב ויורה זה כי בגלותנו עתה תמה זכות אבות ואין לנו הצלה מיד העמים רק בעבור שמו הגדול ית' כענין שאמר ביחזקאל (כ מא מד) וקבצתי אתכם מן הארצות אשר נפוצותם בם ונקדשתי בכם לעיני הגוים וידעתם כי אני ה' בעשותי אתכם למען שמי לא כדרכיכם הרעים וכעלילותיכם הנשחתות בית ישראל וכן נאמר עוד (שם פסוק ט) ואעש למען שמי לבלתי החל לעיני הגוים וגו'

ח. יחזקאל | פרק כ

(מא) בְּרִיחַ נִחַח אֲרָצָה אֶתְכֶם בְּהוֹצִיאִי אֶתְכֶם מִן הָעַמִּים וְקִבְצֹתִי אֶתְכֶם מִן הָאֲרָצוֹת אֲשֶׁר נִפְצַתֶם בָּם וְנִקְדַּשְׁתִּי בְכֶם לְעֵינֵי הַגּוֹיִם: (מב) וַיְדַעְתֶּם כִּי אֲנִי ה' בְּהִבֵּאתִי אֶתְכֶם אֶל אֲדָמַת יִשְׂרָאֵל אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר נִשְׁאֵתִי אֶת יְדֵי לַתַּחַת אוֹתָהּ לְאֲבוֹתֵיכֶם: (מג) וְזָכַרְתֶּם שֵׁם אֶת דְּרֹכֵיכֶם וְאֶת כָּל עֲלִילוֹתֵיכֶם אֲשֶׁר נִטְמַאתֶם בָּם וְנִקְטַתֶּם בְּפִנְיֶם בְּכָל רְעוּתֵיכֶם אֲשֶׁר עִשִׂיתֶם: (מד) וַיְדַעְתֶּם כִּי אֲנִי ה' בַּעֲשׂוֹתִי אֶתְכֶם לְמַעַן שְׁמִי לֹא כְדֹרְכֵיכֶם הָרָעִים וְכַעֲלִילוֹתֵיכֶם הַנְּשַׁחֲתוֹת בֵּית יִשְׂרָאֵל נְאֻם אֲדֹנָי ה': פ

ט. הנקמה תהיה אין סופית. לעולם לא תהיה להם מדינה וגם לא בית מקדש... ה' הוא שפיזר אותם... היהודים יהיו משועבדים לעולם... אלקים שונא את היהודים ושנא אותם מאז ומתמיד (יוחנן כריסוסטומוס, בישוף ופטריארך מאבות הכנסייה מהמאה הרביעית).

י. אך היהודים שטבחו אותו ולא האמינו בו... שהובסו ע"י הרומאים ונעקרו מממלכתם, שבה כבר שלטו זרים, ופוזרו לכל עבר, כך שאין מקום אשר אין בו יהודים, המספקים לנו עדות בכתבי הקדש שלהם שלא זייפנו את הנבואות על יש"ו... בניגוד לרצונם הם תורמים לנו עדות באמצעות אחזקתם בספרים האלה, בעוד שהם מפוזרים בין כל האומות... כך הוכיח הא-ל לכנסייה את חסד רחמיו על אויביה היהודים, כי כדברי השליח, "במעידתם תהיה ישועה לגויים", ולכן לא הרגם (אגוסטינוס).

והנה הובטח שלא יגרום שום חטא שיכלה זרעו או שיפול ביד אויביו ולא יקום. והנה זו הבטחה שלימה בגאולה העתידה לנו.

יב. רמב"ן | ספר הגאולה, עמ' רס"ג

הנה משה אדוננו ע"ה מזהיר אותנו בכל מיני התראה ואזהרה המפחידנו בכל עניין פחד ואימה ככל הבאות עלינו, ויותר מהמה לא התרה בנו מעולם [ולא איים] שאם נאריך לחטוא שיחליף אותנו באומה אחרת או ישכח אותנו לגמרי, ולא נכרת הברית אשר בינינו ובין אלהינו בקבלת תורתו על התנאי הזה [...]. לא כאשר משיבים עלינו רבים כגון המינים הפורקים עול ועם נבל נברא להלל ויתר הדתות.

יג. אור החיים | ויקרא כ"ה, כ"ח

ואומרנו ואם לא מצאה ידו די השיב. פירוש אם יראה האדון כי אין כח בעם לסבול חבלים עוד ורבו חובותיהם למעלה ראש ואפס בהם כח הסבל, והיה ממכרו עד שנת היובל שהוא זמן המוגבל לגאולה בעתה, ואז יוצא ביובל ושב לאחוזתו כי קץ הגלות ישנו אפילו יהיו ישראל רשעים גמורים ח"ו:

יד. רמב"ן | בראשית מז, ח

וכן אנתנו עם רומי ואדום. אחינו הסיבנו ביאתינו בידם, כי כרתו ברית עם הרומיים. ואגרפס המלך האחרון לבית שני ברח אליהם לעזרה, ומפני הרעב נלכדו אנשי ירושלים, והגלות ארך עלינו מאד, לא נודע קצו כשאר הגליות. ואנחנו בו כמתים אומרים יבשו עצמותינו נגזרנו לנו, ויעלו אותנו מכל העמים מנחה לה, ויהיה להם אבל כבוד בראותם כבודנו. ואנחנו נראה בנקמת ה', יקימנו ונחיה לפניו:

טו. במסמך שפירסם הוטיקן בחנוכה תשע"ו נאמר תחת הכותרת "כי לא ינחם אלהים על מתנת ידו ועל קריאת פיהו" (הברית ה'חדשה'): "הברית שאלקים כרת עם ישראל היא דבר שאין לשנותו או להשיבו, שנאמר "לא איש א-ל ויכזב ובן אדם ויתנחם". ועל השאלה איך זה יתכן שאחרי כל מה שנאמר בכל הדורות באה התשובה "דבר זה נותר בגדר מיסתורין עליון".

טז. סנהדרין צח ע"א

ושתק רבי אליעזר. ואמר רבי אבא: אין לך קץ מגולה מזה, שנאמר ואתם הרי ישראל ענפכם תתנו ופריכם תשאו לעמי ישראל וגו'.

רש"י

מגולה מזה כשתתן ארץ ישראל פריה בעין יפה אז יקרב הקץ, ואין לך קץ מגולה יותר.

יז. מהרש"א | סנהדרין צח.

אין לך קץ מגולה מזה וכי שנאמר ואתם הרי גו'. לפי שכל זמן שאין ישראל על אדמתם אין הארץ נותנת פירותיה כדרכה אבל כשתחזור ליתן פירותיה זהו קץ מגולה שקרב לבא זמן גאולה שיחזרו ישראל על אדמתן.

יח. רמב"ן | דברים ל"ב, מ'

השירה הזאת ... היא שטר עדות שנעשה הרעות ונוכל, ושהוא ית' יעשה בנו בתוכחות חימה אך לא ישבית זכרנו ... אם כן השירה הזאת הבטחה מבוארת בגאולה העתידה על כורחן של מינין.

יט. סוכה לה ע"ב

של תרומה טמאה פסולה, דלית בה היתר אכילה. ושל תרומה טהורה לא יטול ... ואם נטל כשרה. למאן דאמר מפני שאין בה היתר אכילה - הרי יש בה היתר אכילה, למאן דאמר לפי שאין בה דין ממון - הרי יש בה דין ממון.

רש"י

הרי יש בה היתר אכילה - לכהן, וישראל נמי נפיק בה אם לקחה מכהן, הואיל ויכול להאכילה לבן בתו כהן, אבל פדיון אין לה להיות ניתרת לאכילת ישראל, והאומר כן רשע הוא.

ד. ... אף ישוע הנצרי שדמה שיהיה משיח ונהרג בבית דין, כבר נתנבא בו דניאל שנאמר ובני פריצי עמך ינשאו להעמיד חזון ונכשלו. וכי יש מכשול גדול מזה. שכל הנביאים דברו שהמשיח גואל ישראל ומושיעם ומקבץ נדחיהם ומחזק מצותן. וזה גרם לאבד ישראל בחרב ולפזר שאריתם ולהשפילים ולהחליף התורה ולהטעות רוב העולם לעבוד אלוה מבלעדי ה'. אבל מחשבות בורא עולם אין כח באדם להשיגם כי לא דרכינו דרכיו ולא מחשבותינו מחשבותיו. וכל הדברים האלו של ישוע הנצרי ושל זה הישמעאלי שעמד אחרינו אינן אלא לישר דרך למלך המשיח ולתקן את העולם כולו לעבוד את ה' ביחד. שנו' כי אז אהפוך אל עמים שפה ברורה לקרוא כולם בשם ה' ולעבדו שכם אחד. כיצד. כבר נתמלא העולם כולו מדברי המשיח ומדברי התורה ומדברי המצוות ופשוטו דברים אלו באיים רחוקים ובעמים רבים ערלי לב והם נושאים ונותנים בדברים אלו ובמצוות התורה אלו אומרים מצוות אלו אמת היו וכבר בטלו בזמן הזה ולא היו נוהגות לדורות ואלו אומרים דברים נסתרות יש בהם ואינן כפשוטן וכבר בא משיח וגלה נסתריהם. וכשיעמוד המלך המשיח באמת ויצליח וירום וינשא מיד הם כולן חוזרין ויודעים ששקר נחלו אבותיהם ושנביאיהם ואבותיהם הטעום.

כא. במדבר רבה | ב', ט"ו

משל למלך שגירש את אשתו והלך לזהבי וצווה עליו לעשות תכשיט זהב לאשתו. שמע אוהבו של מלך, הלך למלכה ואמר לה, אל תיראי, כי המלך ודאי יחזירך, כי אנכי שמעתי שאמר לזהבי לעשות עבורך תכשיט. כך ירמיהו עומד ומוכיח לישראל ואומר 'מצפון תפתח הרעה' (ירמיהו א, יג) ומפסיק באמצע ואומר 'כה אמר ה' זכרתי לך חסד נעורייך' וכו' 'קדש ישראל לה' ראשית תבואתו.

כב. רשות לחתן בראשית

על זה מתכפפים השלמה להתחלה בתדירה, כדי שלא ירגיל בעם זו לשקר.

כג. אגרות הראי"ה | אגרת שע"ח

אם יבוא אדם לחדש דברים עליונים בעסקי התשובה בזמן הזה, ואל דברת קץ המגולה ואור הישועה הזרוחה לא יביט, לא יוכל לכוון שם דבר לאמיתתה של תורת אמת. כי כל זמן מאיר בתכונתו ועצת ד' אשר יעץ להחל אור גאולה...

כד. ירושלים של זהב | נעמי שמר

איכה יבשו בורות המים / כיכר השוק ריקה /
ואין פוקד את הר הבית / בעיר העתיקה.

ובמערות אשר בסלע / מייללות רוחות /
ואין יורד אל ים המלח / בדרך יריחו.

ימים רבים אחר כך, קפץ עלי רוגזו של עמוס עוז בשל השורות הללו. אבל עשרים שנה הן זמן מספיק לצנן את הראש. ועכשיו בראש צונן ואחר מחשבות הרבה, רצוני לומר קבל עם ועדה את הדברים האלה:

אכן ואכן / בעיני / ירושלים, שאין בה יהודים /
היא עיר אבלה ושוממת //

יתרה מזו:

ארץ ישראל / כשהיא ריקה מיהודים /
היא ישימון בעיני //

ועוד:

כל העולם הזה כולו / אם הוא חס וחלילה / ריק מיהודים /
הוא בעיני / חור שחור ביקום //